تاریخ صحیفه‌لری

بویوك بر قادین

— ١ —

روزودان - قرون وسطانك اك كوزل واك عزمكار امیره‌سی - مشهور بر كورجی سلطانی

محرری : احمد حکمت

تاریخك ضبط ایده‌مه‌دیکی اك اوجرا زمانلردن، شیمدی‌یه قادار کره‌مزك اوستنده یاشایان ملت کتله‌لری آراسنده‌کی دقل وکیاست نقطهٔ نظرلرندن، مسئلا قادینلرك مرتفیتلرینك درجه‌لرینی، حدی سورنده تعیین ایتمك کوجدر. هیچ بر ارکك، قادینه قارشی بی‌طرف اولاماز. قادینك باشنه سرحة وصفته عجبة مداحی ویا ظلمندن ووه‌سیزلقندن شکایة لعنت‌خوان اولور. مورخلرده جنیت حسیله، تاریخه بلین قادین سیمالرینی بیطرفه حاکم ایده‌مه‌مشلردر. ارککلرك حاکم اولدقلری عالم اسلامیتده، وقوعاتك برطاقمی ویا علی قانونلرك مقتضاسی اولارق ارککلره حکمدار اولان قادینلرله افتخار ایدن ملتلر موجود، فقط معدوددر.

تاریخ بزی آلداتمیورسه، ملیکه‌لرله مباهی ملتلر آراسنده، سالوشان خیلی مجهول کته کوچوك بر ملت اولان کورجیلر بو جهتدن الڭ زیاده مفتخر اوله‌بیلیرلر.

وقتیله، قفقاسیاده، کورا ایرماغنك صاغ ساحلنده، تفلیس وحوالیسنده تشکل ایتمش اولان (کورجستان) حکومتنك حدودینی، (دربند) لیمانندن (طرزون)، وبوتون (قفقاسیا) داخل اولمق اوزره، قارادکز لیمانلرینی تعقیب ایدرك (قرم)ه قادار توسیعه موفق اولان، کوزللك وذکالرله بارز، آنیارلرده تسخیر اندیره‌جك ارکك، اثنا، قیز ایکی ملیکه‌در : «طامار» ایله کریمه‌سی «روزودان»...

(طامار)، عمنه (سپهسالار) و (آتابك) (اوزمان شرقده تورك وایران مدنیتی حاکم ایدی) نامرله انتخاب ایلدیکی ارمنی وکورجی بکزاده‌لری سایه‌سنده، ملکنی توسیع واعمار، کورجی ادبیاتی علاوه‌سانی احیا ایلمشدر. قومنك تسمیه‌ایله تزویج أنلدیکی روس برنسی «ژوروژ بوغولو بوسکی» یی اسراف وسفاهتندن طولایی، ینه اعیان ملتك رأیله ملکندن قوغش وبالآخره حرم ازدواجنه آلدیغی دوست خیلی روساسندن «داوید سوسلان»دن کریمه‌سی «روزودان»ی طوغورمشدر.

بو مقاله‌ده بحث ایتمك ایسته‌دیکمز «روزودان»ه قوهٔ اراده وعزمده، تاریخك یاد ایلدیکی امثالی ملیکه‌لره نصیب اولمامش، واقتدار داهیانه ابراز ایتمش وتورك وموغول آقینی کبی چشم تاریخك کوره‌دیکی ایکی سیلاب استیلادن وخصملری اولان (جنكیز)، (جلال الدین خوارزمشاه)، (غیاث الدین کیخسرو)، (سلجوق) کبی شهیر ومدهش حکمدارلرك صولتلرندن کوچوك وطننی قورتارمشدر. بو حکمدارلری آلداتمق وملکنی وملتی تخلیص ایچون، هر دینه معترف اولمق، بوتون فداکارلقلری اختیار، بوتون چاره‌لره توسل ایتمشدر. بو اوغورده اسلام شهزاده‌سیله تأهل، پاپایه خرستیانلق نامنه مراجعت، اك قوجه‌سنی نفی وقتل، قونك کوردیکی خرستیان پرست حکمدارلرك جملهٔ زفافه التجا ونهایت اظهار اسلامیت، ترك حیات ایتمش فقط ترك عزم وثبات ایلمشدر. (قفقاسیا) ده، (شرق آسیا) ده جرکس، آسه‌تین، تورك، کورد، ارمنی، آبخازلر کبی نه‌قدر اقوام واراسه، بونلرك حکمدارلری کندیسنه یا مطیع ویاخود باجکذار ایتمش واوساحه‌ده حدودلرینی آسیای وسطادن قوپان جنکیزخان سیلابلرینه قارشی متحداً محافظه وبعضاً توسیعه موفق اولمشدر.

(روزودان)، ١٢٢٢ سنهٔ میلادیه‌سنده (٦٣٨ هجری) برادری (داوید)ی استخلاف ایده‌رك کورجستان تختنه چیقدیغی صیراده جنکیز خانك ایکی سرداری «سوبوطای بهادر» ایله «یه نویان» (١)، جلال الدین خوارزمشاهی مضمحل وقفقاسیانك شمالی وکورجستانك اطرافنی ده ایکی سنه طرفنده تارومار ایتدکدن صوکرا وولغا ساحلنده‌کی بولغارلری ازمك ایچون روسیه‌نك ایچرلرینه دالمشلردی. بو صیرالرده جنکیز اوکندن قاچان قبچاق خوللرندن برطاقم عشیرتلر کورجستانه التجا ایتمك ایسته‌دکلری حالده «روزودان»دن مساعدت کورمه‌دیلر کنجه‌ده بولونان ترکلرك معاونتیله اوجنی ... ارباب‌نه‌سار قیشلاق ایتمك باشلامشلر واطرافده‌کی قصبه‌لردن برچوغنی استیلا واردی کورجی سردارلرندن وجیلیسی اسیر ایتمشلردی. کنج، کوزل، پاك «روزودان» بو هرج ومرج ایچنده، یاس وبوموشاق آغوشنده نصانی

---

(١) بوین، یوین آل جنکیز تعرفاننده سردار وشهزاده دیمکدر.

سلطنت، سیاه وپارلاق کوزلرنده سحر ملاحت اولدیغی حالده بوعشقلانی اقتحام، اسلام، خرستیان، شامانی تورك، موغول، تاتار، کورجی موسقوف، ارمنی بوتون بارد والیلری کندیسنه رام ایتمشدی. اوزون بوی، اوزون ایپقا صاچلر، کنیش اوموزلر، آتش صاچان کومور کوزلر، بوتون بوشعشعهٔ حسن، شعشعهٔ سلطنته التحام ایده‌رك کونشدن صوکرا شرق تنویر وبلکه احراق ایدن برستارهٔ حاکمانی اقتدارینی اکتساب ایتمشدی. بوکونش کوزلری قاماشدیریور، فقط کندی، ظلم قالیوردی، چوبك اولمه‌میوردی. وقتلر، حسدلر، دسیسه‌لر اطرافنی آلمشدی.

قرون وسطانك بالجمله ماسالرلری سرکذشتلری (تفلیس) ده‌کی «روزودان»ك سرایینك اطرافنده جریان ایدییور. بوکوزل ملیکه ایچون دوکوشن، صاواشان عاشق شهزاده‌لرك، چوبان قیافتنه کیرمش بکزاده‌لرك انتریقالری بلادیکرینی تعقیب ایدییوردی. نهایت بوتجه‌عاشقلر آراسنده، بر تورك شهزاده‌سی، اوزمان ارضرومده حکمران اولان سلجوقیلردن مغیث الدین طوغرول شاهك مخدومی، شهزاده داود، نائل کام اولمش (٦٤٠ هجری) و کورجستان ملیکه‌سنك مالکی اولمشدی. فقط بوسعادت چوق سورمه‌دی. بوآشفتهٔ جهان آشوب اطرافنی احاطه ایدن عاشقلردن فراغت ایده‌مه‌دی.

برکون شاهزاده داود، او ملیکهٔ فتانی بر مملوك مفتونك آغوشنده کوردی. تاج وتخت اورادن ده بولمق وآنده باقی ایسته‌دی. برآن ایچنده کندیسی زنجیرلنه اوله‌رق محبسده بولدی. بیچاره شهزاده هم یارندن، هم دیارندن وهم ناموس وعارندن جدا موقوف زندان بلا اولدی. وبو تلاکدن اونی آنجاق اولوم قورتاردی. بو صورتله حریت حرکتی اکتساب ایتدکدن صوکرا کورجستان ملیکه‌سنك قلبی برآری قوغانه دوندی. قفقاسیانك اسلام، خرستیان هر کوزل کنجی اوراده روحنك باللدن برایکی داملا براقیور ونتیجه‌ده عشقلرك یا ساللری خراب ویا وجودلری تراب اولوبوردی.

روزودان بیلرجه، هوساتی اوغورینه قاف طاغلرینك، دیو وجنلرینی، کنج دلیقانلیلرینی تسخیر ایتدی. او هیچ کیمسه‌یی سومیور، سومه‌میوردی. قدر بو داهیهٔ حسنی برکون «تیمور بوغا» یه تصادف ایتدیردی. تیموربوغا، کنجه‌لی برمسلمان تورك ایدی. اونی جداً وجاندن سودی. سرایه چاغیردی. خاطر کیدردی. بوتون صرف سلطنته رغماً اسیره‌سی اولمق ایسته‌دی. فقط تبعه‌سنه وبالخاصه او صیراده پاپا اوچنجی «هونوریوس» و آلمانیا امپراطوری «فره‌دریق» ایله اسلاملره وموغوللره قارشی اتفاق ایتمك اوزره اولدیغندن بو یکی منظرینه قارشی معشوق تیمور بوغانك تبدیل دین ایده‌رك خرستیان اولمسنی ایسته‌دی. کنج تیمورك بوکوزل، بو غیرقابل مقاومت قرالیچه‌نك تکلیفلرینی نفرت وتجلد ایله رد ایده‌رك سرایدن فرار ایتمسی علوی برهانهٔ تاریخیه ایدی. تیموربوغا، سرایدن فرار وترك دیار ایده‌رك خوارزم حکمداری جلال الدینه التجا ایتدی. جنکیز استیلاسنده هنده فرار ایدن جلال الدین خوارزمشاه، موغول استیلاسنك زوالی وجنکیزك ارتحالیله مملکتنه عودت ایده‌رك اولکه‌سنك شرقندن غائب ایتدیکی یرلرندن تلافی ایچون قفقاسیه‌یه طوغرو استیلایه باشلادی. بو صیراده روزودانكده شهرت حسنی بوتون آسیایه یایلمشدی. جلال الدین، داستان بر عاشق اولدیغی قادار، کشورستان برسلطان اولدیغندن روزودانی برکلین وملکنی برجهاز کبی درآغوش وتملك ایتمك ایسته‌یوردی. اول امرده بو املنك اجراسنه مائل اولدیغنك ایران، کوردستان وارمنستان حکمدارلرینی تحت اطاعته آلدی.

دست ازدواجنی طلب ایچون روزودان جانبه ایلچیلر وهدیه‌لر کوندردی. ملیکه جلال الدین کبی قوی بر حکمدارك تحت نکاحنده بولونمق، حاکمیتندن محرومیت ایمك اولدیغی تقدیر ایله‌دیکندن جلال الدینك ازدواج تکلیفنی رد ایتدی و (خوارزمشاهی) ده قفقاسیه اوسله بوزودی. کورجستانك هر طرفنی استیلا ایلدی. ملیکه کندیسنه صادق قالان سردارلریله تفلیسدن فرار ایده‌رك اوجرا بر قلعه‌یه التجا ایتدی وفرصت کوزه‌تلادی. بو مدت صوکرا کوردستانده ظهور ایدن اغتشاشاتی تسکین ایچون جلالك جنوبه طوغرو حرکتندن بالاستفاده ملك موروثنی استرداد ایلدی. ورقیب عاشقنك ایکنجی بر ازدواج تکلیفندن قورتولمق ایچون کورجی پرنسلرندن «طاوجیزی» ایله تأهل ایده‌رك اوندن «داوید» اسمنده بر ارکك ود «طامار» نامنده بر قیز اولادی اولدی. (جلال الدین) ، (روزودان)ك تکرار ازدواجنه حدت ایده‌رك یکیدن کورجستانی استیلا ایتمك وقرالیچه‌نك تصحیح حدود ایله صلح تکلیفلرینه اعتبار ایتمه‌یه‌رك، ملکی ایله برابر ملیکه‌یی ده تحت تصرفنه آلمق ایسته‌یوردی. (تفلیس) ی ایکنجی دفعه استیلا وقرالیچه‌یی (کوتائیس)ه فراره مجبور ایتدی، فقط بوتضییق چوق دوام ایده‌مه‌دی. جنوبده‌کی کوردلرك عصیانی وکلات ایوبیلری ایله آناطول سلجوقیلرینك وارمنستان اسلام امرانك (جلال) علیهنه قیامی وبالآخره جنکیزك اوغلی (اوقتای) خانك سرداری «جارماغون نویان» میدانده‌کی موغول اوردوسنك هجومی یکه‌رك خوارزم اولکاسی استیلاسی، بویوك تورك حکمدارینه قفقاسیه ایله اوغراشمغه میدان براقمادی.

جلال الدین، آسیانك اسلام ومجوس وشامانی تورك و موغوللرندن برمهیب عمالت کورمه‌یه ایدی بوکول قفقاسیه سراسر بر اسلام اولکه‌سی اولمقدی. بوتون آسیالیرك بوبدبخت خوارزم پادشاهنك علیهنه قیامی ابداً مظفریتی، اثنای فرارنده کورد اشقیاسی طرفندن قتلی فلاکتی انتاج ایتمشدی. (روزودان) جلال الدینك غیبوبت ایدیسندن صوکرا تکرارلوك متروکی آلده ایده‌جکی صیراده کورجستان ایکنجی موغول استیلاسنه اوغرادی (خوارزم)، (ایران)، (آذربایجان) اسراسی (موغول)ك انقیاد ایلمشلردی. فقط (روزودان) فراری انقیاده ترجیح ایله قفقاسیانك غربنده قارا دکیز ساحللرنده برکوبده صاقلاندی.

برنجی موغول استیلاسنده «روزودان»ه جنکیزك سردارینی بردسیسهٔ سیاسیه ایله قونیه سلجوقیلری اوزرینه مسلط ایده‌رك کورجستانی خرابیدن قورتارمش واوزمان موغوللر تا سیواسه قادار آناطولیی استیلا ایلمشلر ایدی.

سلجوق سلطاننك، کورجستانك بحرانندن بالاستفاده اخذ انتقام ایلمه‌سی منعی ایچون (روزودان) (غیاث الدین کیخسرو) ایله خصوصی براتفاق عقد ایتمکی موافق کوردی. وامیر کمال الدینه سلجوق سلطانه عرض ایدلك اوزره آتیده‌کی مکتوبی کوندردی :

«بن شهریارك پرستکاری وامرینك اطاعتکاری‌یم. اسکی جرمك عفو بیورولماسی ومملکتمك تخریبدن وقایه‌سیله بکا باغیشلانماسنی وکاک کرمکزدن انتقام سته‌منك روا کورولمه‌مه‌سی رجا ایده‌رم. ملك الامرانك الطافندن سائر بلادمه طوقونولماسی ومصالحه خصوصنده درکاه سلطانه عرض معلومات بیورولماسنی تمنی ایلدرم. اکر سلطان اتفاقه موافقت ایدرسه وسایل مصاهرت وقرابتله صاحبی تأکید ایده‌جکم.

بوبابده خاطره‌مه کلن تدبیر شودر: بنم صلب سلجوقدن اولان شهزاده داودك کریمه‌سی، کوزل ابزی قزمشولق حسبیله ملك اسلام غیاث الدین کیخسروك جلهٔ ازدواجنه تودیع ایتمك ایسته‌رم» (٢)

فی الحقیقه (روزودان) مقاله‌مزك بدایتنده کوروله‌جکی اوزره (٦٤٠) تاریخنده، علاءالدین کیقبادك عمجه‌سی مغیث الدین طوغرول شاهك مخدومی شهزاده داود ایله تأهل ایتمش واوندن «طامار» اسمنده برقیزی دنیایه کلمشدی.

(روزودان) آناطول طرفندن کله‌جك تهلکه‌نك دهشتنی تقدیر ایتدیکندن طولایی (غیاث الدینه قیزینی پیشکش چکمکله اکتفا ایتمه‌یه‌رك یکنی (داوید)ی دخی رهینه اوله‌رق قرعه‌سیله برابر قونیه‌یه کوندردی.

(غیاث الدین کیخسرو)ك پرنسس (طامار)دن (علاء الدین کیقباد) اسمنده برمخدومی دنیایه کلدی.

مابعدی ایکنجی مقاله‌ده) مفتی اوغلی

احمد حکمت

---

(٢) احمد توفیق بك، ملکهٔ عادله مقاله‌سی توحید افکار.

سیواس خطنده غره‌و

اولدیغی دوغری دکلمی ؟

آنقره، ٨ — آنقره - سیواس خطنده عمله‌نك غره‌و اعلان ایتدیکی شایعه‌سی تکذیب ایدلمکده‌در. تونلدن دوشن طاش نتیجه‌سنده وفات ایدن عمله‌نك عائله‌سنه تضمینات ویرلمشدر، عمله چالیشمقده‌در.

زراعت مستشاری تدقیقاتی بیتیردی

آطنه، ٨ — آطنه‌ده پاموق قوزه‌لری حقنده تدقیقاتده بولونان زراعت مستشاری تربا بك شهریزه عودت ایلمشدر.

لیسه قادرولری تثبیت ایدلدی

آنقره، ٨ — معارف وکیلنك ریاستنده اجتماع ایدن مدیرلر انجمنی آناطولیده‌کی بالعموم لیسه‌لرك (٣٤٠-٣٤١) بودجه وقادرولرینی تثبیت ایلمشدر. جمعه‌ارتسی کونی استانبول لیسه‌لری قادرولرینی تثبیت ایلیه‌جکدر.

عصمت پاشا - آمیرال (بریستول) ملاقاتی

آنقره، ٧ (آ.آ) — آمریقان ممثلی آمیرال (بریستول) بوکون عصمت پاشا طرفندن قبول ایدیله‌رك بش ساعت قادار کوروشمشلردر. استخباراته نظراً ملاقات تورکیاده‌کی آمریقالیلرك حقوق ومنافعی محافظه اطرافنده جریان ایتمشدر.

اعشارك الغاسی وخلقك ممنونیتی

آطنه، ٧ (آ.آ) — آطنه مطبوعاتی اعشارك الغاسندن دولایی صوك درجه اظهار ممنونیت ایتمکده وبو قرارندن دولایی حکومتی تبریك ایتمکده‌درلر. خلق بلا استثنا بوقراری تقدیرله قارشیلامقده‌در.

روسلر انکلیزلرله اویوشدیلر

روسیه ایله انکلتره آراسنده عمومی معاهده

لوندره، ٧ (آ.آ) — سنتارموسیو «پونسونبی» عوام قامره‌سنده انکلتره ایله روسیه آراسنده ائتلاف عقد ایدلمك اوزره بولوندیغنی بیان ایتمشدر. مذکور ائتلافنامه ایکی معاهده پروژه‌سی احتوا ایتمکده‌در.

بونلردن بری تجارت معاهده‌سی، دیکری عمومی معاهده‌در. انکلتره اك زیاده مظهر مساعده ملت معامله‌سندن استفاده ایتمکده‌در. سوویت حکومتنك تجاری انحصارینی تصدیق روس مرخصلرینه معافیت سیاسیه بخش ایتمکده‌در.

سوویت حکومتی اساس اعتباریله روس دیونی قبول ایتمش ودیونات ایله تضمیناتك تعیینی ایچون بر قومیسیون تشکیلنه موافقت ایتمشدر.

انکلتره حکومتی دیونات حقنده ائتلاف حصولی متعاقب پارلامنتویه روس استقراضنی تأمین ایچون بر پروژه تودیع ایده‌جکدر.

ارغنی معدنی امتیازی

شرکت نظامنامه‌سی امضالاندی

آنقره، ٨ (خارجی مخبرمزدن) — ارغنی معدننك ایشلتمه امتیازینی آلمش اولان اعتبار ملی بانقه‌سنك مجلس اداره رئیسی تحسین بك تأسیس ایده‌جك شرکتك نظامنامه‌سی مؤسس صفتیله بوکون کاتب عدلکده امضا ایتمشدر. موی الیه (آراده - دیاربکر - ارغنی) خطنك ده بانقه‌یه احاله‌سی ایچون نافعه وکالتی نزدنده تشبثاتده بولونمقده‌در.

آنقره‌ده یانیور !

آنقره، ٧ — آنقره‌ده بوغوجی صیجاقلر دوام ایدییور. دوائرده‌کی مأمورین بیتاب برحالده چالیشیور.

اوزم نقلیه تعرفه‌سی دکیشدیرلدی

آنقره، ٧ (آ.آ) — آفیون قره‌حصاری ازمیر آراسنده اوزم نقلیاتی اجرتلرندن تنزیلات یاپیلارق واغونی ایکی یوز آلتی لیرا اولمق اوزره یکی بر تعرفه تقرر ایتمشدر. آغستوس ابتداسندن اعتباراً یکی تعرفه‌نك تطبیقنه باشلانمشدر.

لهستان سفیرینك عصمت پاشایی زیارتی

آنقره، ٧ (آ.آ) — باشوکیل عصمت پاشا اوکله‌دن اول خارجیه وکالتنده لهستان سفیری موسیو (قنول)ی قبول ایتمشدر.

بو سنه‌کی انجیر محصولاتی

ازمیر، ٧ (آ.آ) — تجارت اوطه‌سنك استخباراتنه نظراً بو سنه‌کی انجیر محصولاتی (٢١٠) بیك چووال و(٧٠٠) بیك قنطار رادده‌سنده‌در.

ایرانده ادارهٔ عرفیه

شهرمزن آمریقان عاقلنده‌کی خبرلر

شهرمزده، آمریقان عاقلندن آلدیغمز معلوماته نظراً، اخیراً طهرانده قتل ایدیلن آمریقانك تبریز قونسولوسی ویکتاشی (امبری) نك قتلی اوزرینه آمریقایه تضمینات ویرمك خصوصنده ایران حکومتی طرفندن واقع اولان رسمی تبلیغ طولاییسیله ایرانده عمومی بر خوشنودسزلق وعصبیت تولید ایتدیکندن سردار سپه، بوتون مملکتده ادارهٔ عرفیه اعلان ایتمشدر.

اجنبیلره قارشی خصومت کسب شدت ایتدیکی جهتله، (طهران) ده‌کی اجنبی ممثلری متحداً ایران قابینه‌سی نزدنده تشبثاتده بولونمشلردر. بالعموم اجنبیلر قونسولوسخانه وسفارتخانه‌لره التجا ایتمشلردر. آمریقادن ایرانه برزرهلی، ایکی اوچ طورپیدو کوندرلمشدر. اجنبیلره قارشی تعرضاتده بولونان ایکی غزته حکومت طرفندن سد ایدلمشدر.

(توحید افکار) ك حکایه‌لری

بو بر فاجعه‌در !.

محرری : ادهم عزت

تصادف .. اونی اوکون، او بریرده، او حالده کوردم.

برنجیسنده : بر میخانه‌ده. عادی، لوش، سفلی بر میخانه‌ده. سرمست وچیلقین. بلکی اوتوز، اوتوز بش یاشنده. آغزنده شو مصراع بر نعره کبی :

وورقوبه‌ده مضرابك ایله تارحیاتم..

هرحالده، راقینك یینه ووران بر دهشتی وار: لشه‌سی یالان، کیمی وقت، یاغیلدیرتیور، بر صوصدورییور. اوته‌سی یوق. صوصمق.. بو ابدی سکوت.

انسان اوهلی داقین ایچدی ایچملی بوندن باشقه بر سرسزمه‌دی. بوندن باشقه برشی اوکرمه‌دی. اوده چیلقین، ایچیور، ایچیور. بعضا یوزی موس‌مور، مدهوش، ماصه‌یه قوللی بر یومروق ایندیریور، باغیریور :

— (نیقو) .. اوولان هانی شیشه ؟.

صوکره سازه دونیور، أمر ایدییور :

— چال :

« طورنام‌ده طورنام »

« بن بوراده دورمام »

سازده نه ؟. ایکی عود، برقلارینت، ایکی دونبك. چالیور، دورمادن چالیور، دیکله‌مه‌دن چالیور :

« طورنام‌ده .. طورنام »

« بن بوراده دورمام . »

— های انام های !!!.....

* *

ایکنجیسنده : بر اوده، کهنه، وران، ییقیق دوکوك براوده، کندی اونده کورمه‌دم. کیجه : اوطه‌سنده لامبه یوق، قارا کلق وار. یاپ یالکز.

نه غریب، میخانه‌ده‌کی آدام صانکه بوآدام دکل. اوراده شاقراق، نعره‌زن، شوخ، قهقهه‌جی برسرخوشدی. بوراده، دل کبی، دهشت وخشیت ایچنده تیتره‌ین قورقونچ برهیمت. هیچ اوطورمایور، دولاشیور. یالکز کوشه مندرینك اوکنده دورریور، کوزلری جوقوردن فیرلامش کبی ایرله‌شیور، باقیشلری اوراده مندرك دیبنده دوکوملشیور. صوکره هونکور هونکور اغلامغه باشلایور.

بوآغلایش برپایقوشك مرثیه‌سنه بکزه‌یور: بوغوق بوغوق، کسیك کسیك، آجی آجی ... برآن آوازی چیقدیغی قدر باغیریور :

— ملاحت... عیشت، قاتله‌که..

دورمادن باغیریور :

— لعنت.. لعنت.. طوغرولسه‌کمیوردن نه اولدیکز؟. نیچون سس ویرمه‌یورسکز؟ ایشته بو، بر فیرطه‌یدی، کلدی کچدی..

— .....

بورادن، قاراکلق، توبو زلیری کوشه‌دن هیچ آیرلمایور. صایقلار کبی سویله‌نیور. قوپاره‌ییی واویلایه جواب آلاماینجه کوزلرندن ینه سیل کبی یاش بوشانیور. مار اورایه، اولدیغی یره ییقیلیور:

— لعنت.. لعنت!. ملاحت.. ملاحت!

کوجی یتدیکی قدر چاغیریور، صاچلرینی یولویور، باشی اوکنه دوشیور :

— کوت ..

صوکره تخته‌یه ووریور. دن دن دن، ایکیم ایکیم ایکامکه قویولیور.

بوغازکلی اوطه‌ده دولان یالکز مدید بر خرخره .. کورولن یالکز برده بوبیل بوینه اوزانان ایکی‌خیال. خیال‌دکل کولکه.. اوده دکل، ایکی قادین ! بری قیز، بری قادین.. برنابه خرخره‌سوصییور، ایکنجی دورریور. دوریله ایچیله، بوحالایه طوغرولنه قاقیور. بحره‌نك اوکنه کیدیور. بوتون هوایی جکرلرینه سوفارکی اوزون بر :

— اووخ . .

چکدکدن صوکره، کوکده‌کی ییلدیزلره کوزلرینی دیکیور. ینه عینی چیغلق :

— لعنت .. لعنت ! ملاحت .. ملاحت !

علاوه ایدییور :

— ایناتمایورم، ایناتمایورم. ییلدیزلری آقلامش. باق : کوکده میخلانمشلر کبی..

باشی دوندورتجه آی ایشیغی یوزینه چادیریور. یوزنده قان لکه‌لری وار. قان .. قان.

* *

اوچونجیسنده : قرمقولده ایدی. افاده ویرییوردی :

— یالان .. بو، برافترادر. امکان یوق.

ینه سرخوش، حالا آییلامامش. مرکز مأموری باغیریور :

— هایدی‌یه .. قرق سکز ساعتده سنی سویله‌تمکه اوغراشیالم. کوردون کوی اللاعوز ایسته‌من.

— ....

جواب یوق. بول بول آغلایور. دلیدن فرق یوق. مرحمته شایان.

— شیراق.. شیراق..

بری‌بری آرقه‌سنه، متمادیاً طوقات ییور، طوغرویی سویله‌مکه اجبار ایدیلیور. حالبوکه او آغزی مهرله‌نمش کبی، هیچ برشی سویله‌مه‌یور. همیشه عینی، بوتون سوزلری شو :

— یالان.. یالان !. افترا !.

حالندن بللی. پك یتمیش. پریشان، بی‌تاب. احتمال میخانه‌دن چیقدیغندن بری نه‌یدیکنك فرقنده بیله دکل.

برآرالق مرکز مأموری :

— کوتورك !.

دیدی. کوتوردیلر. ایچرك، اوزاق براوطه‌دن صرحت ویرمن تیتره‌ك سسی ایشیدیلیوردی :

— ناصل اولور، ناصل اولور؟. بری قارم، بری قیزم. بن بونلری اولدوره‌بیلیرمیم ؟!.

بیلمم قاچ ساعت صوکره، قومیسر معاونی کلدی. آمرینه آکلاتدی :

— اعتراف ایتدی افندم. قاتل. آدی مدحت، کندی قپودان. یکرمی یکری، هم آقشام أوی، آج، کندی سرخوش‌مش. نعمد یوق. سائقه سکر. وقعه‌نك طرز جریانی راپوردن ذات عالیکزه اوقویایم: «مرقوم سکرحالنده اوله‌رق وقعه کیجه‌سی ساعت اون سولرنده أوینه کیتمش وزوجه‌سی ایله آرالرنده :

— اکك کتیردیکمی ؟ ایکی کوندر آجز. زهیتی یه‌جکز !.

— ایستر زهت .. ایستر زقوم ییك. دها ایکی کون اول قرق بش غروش براقدم. نه‌یاپدیکز ؟. دیوبیکز ؟.

— زهیق سن یه، زقومی سن ایچ! قرق بش غروش بر آقشامکی اکك پاره‌سی بیله دکل.

صورتنده برمحاوره‌یکمش، متعاقباً منازعهٔ لسانیه‌نك کسب شدت ایلمه‌سی اوزرینه قاتل مرقوم سائقهٔ سکرله آله یکیردیکی آت قاطعه وجارحه ایله زوجه‌سی نعمت بنت عثمانك اوزرینه هجوم ایله سرروبی قلبنك اوستندن، اوموزندن وبوکرندن جرح وقتل ایلمشدر. بوآرالق خوف وهیجانله آنه‌سنی حمایه ومعاونت ایچون اوزرینه آتیلان اون بش یاشنده‌کی ملاحت بنت مدحت‌ده کوکسندن واقسنه آلدیغی اوچ جرحه‌دن متأثراً ومقتولاً وفات ایتمشدر. »

* *

شیمدی او، حبسخانه‌نك طاش برلوجه‌سنده کناهی أوده‌یور. بر دیوانه کبی :

— ملاحت، ملاحت ! لعنت، لعنت !

بو ایکی اسم، اوکندیلینده‌و مرثیه.. حیاتنده‌کی ابدی اسطراباتك شهرقه‌سی .

ادهم عزت

تورك - یونان محاربه‌سنی تسعید ایدیورلر !

(نئه‌فروس لوغوس) غزته‌سی یازیور :

٦ اغستوس ١٨٢٤ تاریخنده ساقز بوغازنده تورك دونانماسیله یونان فیلوسی آراسنده وقوعه کلن محاربهٔ بحریه‌نك یوزنجی سنهٔ دوریه‌سی اولمق مناسبتیله محربه تطاوری، ساقزده یاپیلاجق مراسمه اشتراك ایتمك اوزره (ازمیر) طورپیدوسنك محل مذکوره کیتمه‌سنی امر ایتمشدر. مراسمده، باشوکیل (سوفولیس)كده بولونماسی محتملدر.

توحید افکار — یونانلیلرك بر تورك - یونان ائتلافندن بحث ایتدکلری بر صیراده تورکلر علیهنه ناشر یاپمق ولطفلر ایراد ایتمك اوزره وسیله تشکیل ایدن سنهٔ دوریه‌لرینی مراسیم خصوصیه ایله قارشیلامالری افعالیه اقوالی آراسنده تضاد تشکیل ایتمزمی ؟ یونان دوستلغنه بل باغلایانلر، بو حالی کورسه‌لر نه ایده‌رلر .

یوساتده، بره چومه‌لمش، صالاتالیقلری توپلایوردی. بدیعه اونی برآز اوزاقدن سیر ایتدی. بر آدام ؛ آلتمشی کچدیکی حالده، ماشاالله، بوبله هرصباح، تازه‌لقی قالقار، بوستانه قوشار، سبزه‌لری، میوه‌لریله اوغراشیر، دوروب دینلنمه نه‌در بیلمز، چالیشیر، برطوتمه، کوللشده، روزکارده وجاموزده چالیشیر. صاچی وصاقالی بم‌بیاض، یوزی وا کوسی قپ قرمیدر. ایشته باشی اکیلمش، ایکی کوشه‌لی، اوزون بیاض صاقالی کوکسنك اوستنده، برپرشمش، قلانك برقاچ دانه‌سی کوملکنك آچیق یاقه‌سندن ایچری کیرمشدی. قیزیل کورشه طوپراقلی آلینی برینه سورمه‌رك آیاغه قالقدی، کوینك آلتنده، قاورولمش یوزی، چالیشمه‌دن بوروللمش، پارلاق، ایجی کولن کوزلرینی بدیعه‌یه چویردی :

— « اوقیزم، استانبوله‌می ایجیورسك ؟

— اویت بك بابا.

مداللهك قیزلغندنبری اوجشمش یوزینه قیرلیقی شفیلمش کوزلرینه ... اوزون اوزون باقدی.

— آکلایورم ... دون کیجه‌دماوبو. مانت سنك، حقك وار، بنده کیجه یاریسنه قادار بوحایلازی دوشوندم. مقصدی نه‌در، سکا نی دارلیدی؟ کتیدیرمیورم‌که. بوکنجلر تحف اولوبورلر، نه دوشوندکلری، نه یاپمق ایسته‌دکلری برپورلو آکلاشلمیور.

بدیعه انجی چکدی. کیجه، صباحه قادار دوشوندیکی شیلری باباسنه‌ده آکلاتمق ایسته‌دی، فقط نافله کترارله برآداغمزی ده اچالیدرمك نه‌یه یارار ؟

— بك‌بابا، قیدوب آندیشی یولاجغم، آرتیق بوحاله برنهایت ویرمك، سویله‌یه‌جکم، أوه کلسین، اوکونکی مسئله‌یی قونوشالم، آکلاشالم. هاتکیمز حضورنده میدانه چیقسین. هرحالده بوکون بوایشی بیتیره‌جکم.

اختیار باشنی صاللادی :

— پک قیزم، الله ایشکی راست کتیرسین. فقط توزوله‌نی ایسته‌مم. بنده اوغلوم قاجاجق، حایدی.. وابورقندیللیدن قالقدی، دوبوکی اوندورریور. کوتقالا، سن‌ننکده نه‌دلا دکمی ؟

— انشالله، یوق‌بك‌بابا، سوداقهوه‌می آلمدم یالکز ...

عجله سوقاغه چیقدی. یالی اسکله‌یه یاقیندی، بیلتی آلنجه‌یه قدر وابورده کلدی، واق کوشك صابلی اوچ بش یولجی‌یله بیندی.

قامارادم یالکزدی! پنجره کنارینه اوطوردی، وابور اوکندن کچرکن یالی‌یه، کندی یاتاق اوطه‌سنه، بالقونه باقدی، انجی صیرلادی. او اوده، اوچ کیجه‌در نه‌چکدیکی برکندیسی، برده الله بیلیوردی.

اوطوردیغی یرده ایچه برلشدی. انسان نیوله، پاپه‌جی شیلری ایچه، اساسلی، برده دوشوتمکه باشلادی.

اولا دوس دوغروشیر کته کیده‌جك، لامعی بولاجق، تیا بر کوشه‌یه چکه‌جك. قوجه‌سیله هیچ مناقشه ایتمك ایسته‌مز، اوفاق برقصانماعهه ارککلر نظرنده قادینی کوزدن دوشوره‌جکی آکلایور! یالکزده کیجه‌کی مذایل کیجه‌لردن‌ده بحث ایده‌جك. لامعه سویله‌مك ایسته‌دیکی شیلری کیجه‌دن بری ذهننده شویله حاضرلایور : «لامع، سنکله مناقشه ایتمکه کلمدم، حتی سکا کوچوك بر سرزنشده بیله ایده‌جك دکلم،

بن برفاحشه ایچون آغزمی یورمام ...» دوردی، « فاحشه» کلمه‌سی آغیر، بلکه‌ده ایرکن و حقسزدی، جمله‌سنی یکیدن حاضرلادی: «- لامع ایك ای بیلیرسك‌که مناقشه‌یی سومم. حتی سکا کوچوجك بر سنمده بولونمایه‌مدم. دائما عادی برقادین علیهنده سوز سویله‌مك .... ینه بکنمه‌دی، «عادی برقادین» سوزنده آغیردی. ینه دکیشدیردی : « - لامع ایك‌ای بیلیرسك‌که مناقشه‌یی سومم. حتی سکا کوچوجوك بر سنمده بولونمایه کلمه‌دم. دائماً کیمسه‌نك حانده فنا دوشونمك، فنا سوز سویله‌مك عادتم دکلدر. او کونکی مسئله ایچین قباحتی اوسته آلیورم. شیمدی‌یه قدر بکا یابدیغك شیلریده، ایلك و صوك دفعه اوله‌رق اونوته‌جغم. یالکز آرتیق سنده برآز، برآز انصافلی اول، یالیه کل، برده اوقا یوز ویرمه، دها دوغروسی اوسزه آیاق باصماسین. ایشیدیورمیسك؟ برده او یالی‌یه هیچ‌بر هیچ کلمه‌یه‌جك... اوزمان آرامزده هرشی بیتر. بن هرشیئی اونوته‌جغم، سوز ویریورم. «تام، بوایی، نه فضله نه اکسیك.

غایت ساده، بلکه لامعك غرورینه‌ده اوقشایه‌جق، اونی هیچ قیزدیرمایه‌جقدی. جوق ای.

قوجه‌سنك خویی پك ای بیلیردی. بو دوشوندیکی شیلری بویله‌جه، برکلمه‌سنی دکیشدیرمه‌دن اوکا سویله‌یه‌بیلسه، محقق، لامعك اوزرنده ای برتأثیر براقه‌جق. فقط، ینه ایچه برنقطه اونی دوشوندورویور: قوجه‌سی، اوقادینی سوییورمی ؟ یوقسه اوکا قارشی کیچیجی برهوسیمی دویوبور؟ ایشته، هرشی بوراده. اکر سوییورسه فلاکت، بدیعه‌نك بوتون غیرتلری بوشه کیده‌جك، سومه‌یورمه‌هوسی آیاق ایسه‌یورسه، کنج قادین، قوجه‌سی یکیدن قازانمقده امین. هرزمان شویله محاکمه ایدییور : لامع بوقادینی سومز. (سانان)، بلکه برآز کوزل، - برآز دکل ای کوزل - بلکه چوق کوزل برقادیندر، بلکه لامعك بکنه‌دیکی مثلثا وجود، یالکز اونده‌در! بلکه (سانان)، استانبولك اك کوزل قادینیدر، فقط باشقه هیچ برمزیتی یوق.

آراده قالمق بوندن؛ — هیچ !

ایشته، کنج قیزکی واوله‌دیکنك ایلك سنه‌لرنده، قاچ دفعه‌لقلردن کچیردیکی فلاکت: قوجه‌سی اونی آلداتیور ! نهایت قورقدیغنه اوغرادیدیا. لامع اونی آلداتیور!

قامارانك ایچنده کزیندی.

اسکدار اسکله‌سنده، وابوری دولدوران برچوق نازه‌لرك قوجالرنده چوجوقله کلن برچوق امریکلی آنه‌لرك یوزلرینه دقله باقدرقی سعادتلرینه اجرمندی. کشکه شیمدی‌یه قادار برچوجوغی اولسه‌یدی... برچوجوق نه بویوك تسلی! برچوجوق اونی بوفلاکتده نه ای آوونه‌بیلیر، برچوجوق، بلکه باباسی‌ده عائله‌یه دها ای باغلار، بویله دوزنسزلکلره انکل اولور، هیچ بر تجسسرلك میداننه براقمازدی. حقیقة نه ای شی، نه سعادت برچوجوق آناسی اولمق.

وابور کوپروه‌یه یاناشیر یاناشماز، ایلك اوکنه اسکله‌یه چیقانلردن بری‌ده بدیعه اولدی. اوکه وابورلرینك سپرولك اهالیسی ایچندن صیریلدی، قوشه‌رق مرده‌یونلری چیقدی، غلطه دوغری جزلی آدیملرله یورودی.

(مابعدی وار)

Hakkı Tarık Us Koleksiyonu Süreli Yayınları